

С Т А Н О В И Щ Е

на доц.д-р Нина Петрова Ковачева,член на научното жури по конкурса за заемане на академичната длъжност "професор" по направление 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език - фонетика и графика),обявен в Държавен вестник,брой 83 от 17 октомври 2017 г.,стр.83 с единствен кандидат доц.д-р Татяна Игоревна Алексиева

В конкурса участва само един кандидат -доц.д-р Татяна Игоревна Алексиева. По смисъла на ЗРАСРБ тя има право да участва в конкурса за професор,тъй като е доцент по съвременен руски език - фонетика от 2005 г.

Кандидатката отговаря на изискванията на Правилника на СУ "Св. Климент Охридски" за заемане на длъжността "професор". Процедурата е спазена.

Татяна Алексиева е "доктор" по филология от 1995 г. Зщитила е кандидатска дисертация в Катедрата по обща и приложна лингвистка на Московския държавен университет "М.В. Ломоносов".Трудовият ѝ стаж е изключително в сферата на висшето образование:от 1987 г.тя е редовен асистент в Катедрата по руски език в специалността руска филология в СУ "Св.Климент Охридски",от 2005 г.е доцент по съвременен руски - фонетика в същата катедра. От 2012 г. доц.д-р Татяна Алексиева е ръководител на Катедра "Руски език" във Ф Сл Ф на СУ"Св. Климент Охридски".

Научните трудове на доц.д-р Татяна Алексиева са достатъчни като брой,научни жанрове,проблематика и приноси за заемане на академичната длъжност "професор".Общия списък на научните трудове,представен от доц.д-р Татяна Алексиева включва 2 монографии,39 статии и студии,4 обзора и хроники в научния печат, 17 учебника и учебни помагала,в които е съавтор,5 речника,3 научни сборника с доклади от научни конференции,1 монография,7 учебника и учебни помагала,на които е съставител и редактор.

В настоящия конкурс доц.д-р Татяна Алексиева участва с 1 монография, 15 статии, 13 учебника и учебни помагала в съавторство, 5 речника, 10 учебника и учебни помагала,в които е редактор и съставител.

Представените за конкурса научни трудове са по темата на обявения конкурс и са публикувани след получаване на академичната длъжност "доцент".Някои от публикациите са поместени в специализирани сайтове, което илюстрира популяризирането на научните идеи на автора сред широк кръг от професионалисти - научни работници, филолози,педагози.

Научните интереси на доц.д-р Татяна Алексиева в областта на руската фонетика и графика определят многоаспектността на нейните изследвания, включващи съпоставителна лингвистика, езикова типология,устна комуникация, консекутивен и симултанен превод.

Представените за конкурса от Татяна Алексиева статии в областта на руската фонетика и графика, публикувани в наши и чужди научни списания и сборници се отличават със своята тематична значимост и разглеждат фонетичните явления както в чисто теоретичен, така и в приложен аспект, създавайки солидна база за съпоставителна фонетика на руския и българския език, което е една актуална задача за в бъдеще.

В публикациите на доц. д-р Татяна Алексиева се разглеждат въпросите за спецификата на руската и българската фонетична дума и за прозодичните модели на синтагмата както и за закономерностите на прозодичните организации на ритмичните структури в двата езика. Анализира се фонетичната интерференция както във вокалната и консонантната сфери, така и в сферата на прозодията с оглед на двата близкородствени, но типологично различни езици. Разглеждат се теоретични и методически проблеми, касаещи чуждоезиковия статут на руския език.

Разработките на доц. д-р Татяна Алексеева са подчертано ориентирани към анализ на фонетичните езикови явления в условия на реалното функциониране на езика, в условията на естествената, жива реч с оглед принципите на нейното прозодично структуриране, пораждаване и разбиране в конкретни комуникации. Изследванията се правят върху различни типове устни текстове, което ги прави особено значими.

В работите на Татяна Алексиева присъства голям емпиричен и експериментален материал, различните типове анализ се придружават с диаграми, таблици, схеми.

Като приносни моменти в споменатите до тук публикации следва да се посочи следното:

Извежда се спецификата на взаимодействие между супрасегментните и лексикално-синтактичните средства в рамките на фонетичната дума и синтагма, както се и определят най-фреквентните типове акцентно-ритмичните единици в основното ядро на аудиорекламните текстове.

Нов обект на научен интерес става таксономията на средствата за изразяване на хезитация в руската реч, като се прилага комплексен подход към това явление, в който анализа на прозодичните характеристики на хезитационните маркери е в съчетание с техните функции.

За съпоставителната фонетика на руския и българския език приносно е изследването на акцентно-ритмичните единици в двата езика, като се отчита въздействието на екстралингвистичните условия и текстообразуващи фактори.

Проучването пък на грешките, допускани от българските студенти-русисти, прогнозира езиковата интерференция при усвояване на руската прозодия. Създава се база за теоретична основа, спомагаща за усвояване на чуждоезиковите прозодични модели.

Въз основа на проведените от авторката инструментален и перцептивен

анализ са изведени интонационни модели на видове общи въпроси и повествователни изказвания в руския и българския език.

Направен е първия по рода си опит за класификация на речевите сигнали за автокорекция в руската спонтанна реч. Към казаното до тук би следвало да се добави предприетото за пръв път в българската русистика мащабно проучване на езиковата игра с графиката в руската интернет комуникация.

В подкрепа на кандидатурата на доц. д-р Татяна Алексиева за академичната длъжност "професор" са не само достатъчното количество публикации с приносен характер, представени от нея за конкурса, но и тяхната значимост в тематично отношение.

Тук преди всичко се откроява монографията на Татяна Алексиева "Явления хезитации в руском спонтанном дискурсе".

Представеният монографичен труд е посветен на актуална и значима тема, отговаряща на най-съвременните тенденции в развитието на лингвистиката, с характерния за тях антропоцентризъм. Монографията на доц. д-р Татяна Алексиева е смел опит да бъде изследван феноменът на търсене и корекция при продуциране и възприемане на реч, известен като хезитация.

Обект на изследването е спонтанния дискурс и това е също толкова значимо, както и самата тема, тъй като изучаването на това многомерно и комплексно образувание придобива все по-голяма актуалност.

Към достоинства на монографичния труд на доц. д-р Татяна Алексиева без съмнение трябва да се отнесе избория от автора широк интердисциплинарен подход към явленията на хезитацията, който ѝ дава възможност да проникне както в материалния, така и в мотивационно-съдържателния аспект на продуцирането на спонтанната реч.

Съществено за труда на доц. д-р Татяна Алексеева е, че изследването е осъществено върху корпусни текстове и, което е важно, въвежда в научен оборот нов корпусен материал, събран в хода на експеримент, проведен в Лабораторията по устна реч към Московския държавен университет. Тъй като за русистиката както феноменът хезитация, така и експерименталния анализ на речевите задръжки (сбои) е относително нова изследователска област, то монографията на доц. д-р Татяна Алексеева безусловно може да се разглежда като решителна крачка към необходимостта да се опишат сложните лингвистични търсения на начините на проява на хезитацията в руската спонтанна реч.

Приносите на авторката в това отношение са безспорни, което потвърждават и резултатите от собственото ѝ изследване на езиковия материал. Анализирани са материалната страна на хезитацията - инвентарът на сегментните и суперсегментните средства, както и цели хезитативни комплекси, изпълняващи ролята на хезитация, на маркерите на автокорекция на различните равнища, на маркерите на

търсене, на информационния спам.

Описани са причините и условията за употреба на хизитативни маркери, изследвана е тяхната комбинаторика и основните им функции. Значимостта на изследваните проблеми от доц. д-р Татяна Алексеева в монографията ѝ "Явления хизитации в спонтанном дискурсе" е продуктивна и в теоретичен план, тъй като прецизното научно описание на повърхностните признаци на речевия поток позволява да се правят изводи за вътрешните механизми за неговото пораждане.

Монографията на Татяна Алексеева се отличава с безупречен научен език и стил, тя представлява цялостно и завършено научно изследване с безусловно приносен характер и съдържа голяма доза от изследователско лингвистично любопитство, което прави описанието на сложния сегмент на устния дискурс интересно и за специалистите-фонетисти и за останалите изследователи на руския език.

Материалите по конкурса дават точна и изчерпателна информация за богатата преподавателска дейност на доц. д-р Татяна Алексеева. Като преподавател в Катедрата по руски език, ФСлФ, СУ тя е водила семинарни занятия по съвременен руски език - фонетика и фонология, Практически руски език, Устен превод. Чела е лекционни курсове Съвременен руски език- приложни аспекти, Съвременен руски език - фонетика и фонология, който чете до днес, както и Устен превод - 1 и 2 част. Доц. д-р Татяна Алексеева чете лекционни курсове в магистърска програма за специалисти: Език. Култура. Превод - РФ: Съпоставителна лингвистика - фонетика. Рекламен дискурс и превод и неспециалисти - задължителен лекционен курс Съвременен руски език (фонетика, лексикология, морфология, синтаксис) и в модула за МП Език. Култура. Превод и Руска литература, култура и художествен превод.

Доц. д-р Татяна Алексеева е била научен ръководител на успешно защитени магистърски тези на студенти от МП Език. Култура. Превод.

Преподавателската дейност на Татяна Алексеева е тясно свързана с професионалния ѝ интерес в областта на методиката на преподаването на руския език като чужд и в тая област се открояват приносни моменти, каквато е иновативната методика за обучение по чужд език чрез използването на музика и песни.

Доц. д-р Татяна Алексеева е автор и съавтор на редица учебници и учебни помагала, в това число и за средното училище, което е показател, че лингвистичните ѝ тезиси са продуктивни за преподаването на руския език като чужд както в средното училище, така и в университета. Нейното участие при изработка на учебници и учебни помагала, текстове за изпитни материали за провеждане на държавни зрелостни изпити по руски език, информационните технологии в обучението по руски език ѝ изгражда име на търсен и ценен специалист. От 2009 г. Татяна Алексеева участва като експерт към МОН.

Доц. д-р Татяна Алексеева развива активна редакторска дейност. Тя е редактор и съставител на научни сборници, както и редактор на учебници и учебни

помагала. Член е на Националните комисии за организиране и провеждане на ученически олимпиади и национални състезания по руски език.

Доц. д-р Татяна Алексиева има изключителни заслуги за статута на руския език в нашата образователна система, за развитието на българската русистика. За това свидетелствуват и наградите, с които тя е удостоена за своята активна обществена дейност в тази сфера: медал "А.С.Пушкин" за заслуги в разпространението на руския език по света, годишната награда за изкуства "Златна муза" за постижения и принос в развитието на българо-руските културни връзки, почетен знак на Россътрудничество "За дружбу и сътрудничество" за активна работа в областта на международно хуманитарно сътрудничество и принос в популяризиране на руския език и култура в България.

Към казаното до тук следва да се добави участието на доц. д-р Татяна Алексиева в редица международни научни проекти, както и активното ѝ присъствие в международния научен живот с многобройни доклади и съобщения.

Научните публикации, представени от доц. д-р Татяна Игоревна Алексиева за участие в конкурса за професор, показват обширните ѝ познания в областта на лингвистиката (фонетика и графика на съвременния руски език) и техните приложни аспекти. Научните ѝ приноси са засвидетелствани в многобройните цитирани нейни публикации в авторитетни наши и чужди издания.

Направеният преглед на научната, учебната и извънаудиторната дейност на доц. д-р Татяна Алексиева и оценката на представените публикации ми дават основания да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на научната длъжност "професор" по направление 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език - фонетика и графика) на доц. д-р Татяна Игоревна Алексиева.

на научното жури

Автор на становището и член

доц.д-р Нина Ковачева